

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

TABOR* izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri s
datumom naslednjega dne. Dan
mesečno po pošti D 10.—, letno
semestvo D 18.—, dostavljen
D 11.50, na izkaznice D
inzerati po dogovoru
Naroča se pri upravi "TABOR",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poština plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje,
Telefon Interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — ŠtS poštnoizdatni
račun št. 11.787.

Ne naročila brez denarja na pošto,
— Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, torek 6. marca 1923.

Številka: 52

Pred popolnim brezvladjem.

Prava slika radikalnega režima.

Naši novopečeni radikali, ki se bjejo za g. Pašiča in njegovo radikalijo za pare kot so se nekoč "soldnerji", tolkli na smrt in življenje, obtožujejo demokratsko stranko, češ, da je nasilna in vladeželjna — ti mešetarji pač sodijo po samem sebi. Kakšne pa so pravzaprav volitve pod "svobodoljubno" radikalno vlado, nam dokazuje članek "Pred popolnim brezvladjem", ki je izšel te dni v beograjski "Demokratiji". Iz članka povzamemo:

Čim bolj se bliža dan volitev, tem tesnejši postaja teror radikalnih oblasti. Vsa država se nahaja v znamenju popolnega brezvladjja. Kdor ni ortodoksen radikal, nima danes pravice ne do državne službe, ne do zakonite zaščite, jutri morada ne bo imel niti pravice živeti.

Več deset milijonov dinarjev so izveliki iz dispozicijskega fonda, češ, da vlada potrebuje denarja za ogrožene albanske in bolgarske meje(!) V času, ko v pasivnih krajih dobesedno vlada glad, ko morajo bolniki v bolnicah spati nagl, da jim operejo perilo, ker država nima zanje denarja, delijo radikali denar na drobno in debelo, ga sipljejo svojim tribunom, da korumpirajo volilce in jim kupujejo politične nrtvece, mrtve duše. Če pa ne pomaga denar in korupcija, pa pridejo orožniški bajoneti. Kaj pomeni orožniški bajonet v naši državi, o tem je naša javnost dovolj poučena iz cele vrste afer, tistih drobnih in sramotnih afer, ki so tako nečastne za deželo, ki hoče biti kulturni Piemont Balkana.

Cela mobilizacija najslabšega policijskega materiala je izvršena. Ljudje brez vsake moralne in strokovne kvalifikacije so bili poklicani k reševanju "moralnih temeljev" stranke, ki se nahaja v popolnem razkroju. Oni, ki so se vrnili iz ječe in tisti, ki še pridejo v nje, so združili, da s histeričnim in divjim zamahom proti vesti in svobodi jugoslovenskega naroda izcedijo kako novo kroglico za svojega radikalnega gospodarja.

Narod je umolknol od presenečenja in ne more priti k sebi. Nekateri, ki se ne dajo zlomiti ne od terorja ne od podkupovanja, bodo krepko vztrajali pri svojih opozičnih strankah. Drugi, ki so nestalnejši in manj odporni, bodo ostali izven političnega foruma in kadar bo prišlo do odločilne bitke, k zadnjemu zamahu, rajši ne bodo uporabili svoje najsvetejše in poglavitne politične pravice: volilne pravice.

V tem pravcu je nevarnost največja v Južni Srbiji. Izgleda — in ta slutnja postaja vsak dan verjetnejša da se bo velik del tamošnjih volilcev abstiniral od volitev, hoteč se na ta način izogniti divjaškemu maščevanju radikalcev.

Tudi v Bosni ni mnogo boljše. Dočim se bodo s panislanskim fanatizmom prožeti muslimani udeležili volitev v kar največjem številu, se v srbskih in hrvatskih masah opaža nekaka zbežanost, strah in neodločnost.

Kaj boljšega pač ne moremo pričakovati od ljudstva, ki so ga do včeraj tepali avstrijsko-turški "schutzkori" in ki ga danes tepta radikalni žandarm. Kako naj bosenski kmet prosto diše in se opredeli za to ali ono stranko, ko pa vidi na lastne oči, da mu begovska tiranija čepi za vratom, da orožniki razganjajo shode in škandalozno pretepajo nasprotnike radikalnega režima.

Radikalna stranka umira banalno. Ni niti niti toliko moralne moči, da bi zapustila politični oder z odločno in fino gesto.

Velik demokratski zbor v Zagrebu.

Znamenit govor dr. Luje Vojnovića.

Zagreb, 5. marca. Včeraj predpoldne se je vršilo veliko zborovanje demokratske stranke, ki je vzbujalo mnogo zanimanja. Dvorana Apolo-kina je bila natlačena polna; mnogi so morali oditi, ker ni bilo več prostora. Predsednik zagrebske krajevene organizacije dr. Ljubomir Tomašić je otvoril zborovanje in na kratko opisal položaj v državi, zlasti pa položaj demokratske stranke, o kateri je dejal, da bo dobila veliko več kroglice nego jih je dobila ob volitvah v ustavodajno skupščino. Na to je predstavil kandidate demokratske stranke z nosilcem liste za Zagreb, dr. Luje Vojnovićem na čelu.

Dr. Luje Vojnović

je povzel besedo in dejal med drugim: V inozemstvu sem si pridobil mnogo izkušenj in znanja — to Vam sedaj dajem na razpolago. V politični boj ne vodi misel, da je naš narod edinstven in nerazdeljiv, iz te pa izhaja tudi drugo dejstvo, namreč: politični boj moramo voditi z ljubeznijo, nikakor pa ne s sovražljivostjo. Temu načelu se ne odrecim in od tega me ne morejo odvrtiti tudi časopisni napadi na mojo osebo. Še pred kratkim sem imel priliko konstatirati, da

plemensko sovraštvo

vedno bolj raste. Ni tedaj čudno, če se toliko govori o hegemoniji, raviziji, federaciji itd. namesto o sporazumu, ljubezni in delu. Ker jaz nisem iz Srbije, marveč iz one Dalmacije, ki je skozi stoletja stala na strani Hrvatske in Slavonije, mislim, da bi bil zelo občutljiv napram eventualni hegemoniji, istočake tudi moji drugi tovariši iz teh pokrajin. Če pa se homo mi vsi začeli vmešavati v beograjske razmere, če homo resno in z ljubeznijo sodelovali pri delu za skupno državo, tedaj ne bo več povoda za govorec o hegemoniji. Značilno je, da o hegemoniji največ pišejo oni, ki sploh niso bili v Beogradu ali pa so bili zgolj kratko časa, ter tisti, katerim gre dobro, pa hegemonije niti ne čutijo.

Prehajajoč na vprašanje

Evakuacija tretje cone v Dalmaciji.

Velike slavnosti na Sušaku.

Sušak, 5. marca. Na včerajšnji seji paritetne komisije je bilo ugotovljeno, da je bil Sušak mirno izpraznjen. Naša delegacija je izrekla italijanskemu poveljstvu svoje zaupanje, vendar pa je povdarila, da ne smatva evakuacije Sušaka za končano, dokler nista v naši posesti Delta in Baroš. Pomer med Sušakom in Rijeko še ni vzpostavljen.

Beograd, 5. marca. Glasom uradnih poročil so italijanske čete predvčeraj-

Grški princ Pavel v Beogradu

Beograd, 5. marca. Grški princ Pavel, brat grškega kralja, je na potevanju v Atene zbolel na španski influenci in je moral v Beogradu izstopiti. Princ je gost našega dvora.

Dr. Lukinić v avdienci pri kralju.

Beograd, 5. marca. Predsednik bivše Narodne skupščine dr. Edo Lukinić je bil predvčerajšnjim pri kralju v avdienci in mu je poročal o politični situaciji ter o volilni agitaciji.

Iz aŋgorske skupščine

Angora, 4. marca. Narodna skupščina je izvolila dne 3. marca novo komisijo za zunanje politične vprašanja: eden največjih ekstremistov prejšnje komisije tokrat ni bil izvoljen. Skupščina nada-

sporazuma

je govornik vprašal, ali je sploh še kdo v Jugoslaviji, ki bi si ne želel sporazuma? Mi hočemo biti eno, tako kot smo hoteli biti zedinjeni dne 28. oktobra in 1. decembra 1. 1918. Nočemo pa sporazuma med državo in državo. (Dolgotrajno plaskanje). Kar se tiče

revizije ustave,

izjavlja, da oni, ki jo zahtevajo, mislijo, da bomo z revizijo postali prvi narod na svetu, da bomo imeli najmočnejšo mornarico in največje blagostanje znotraj države. Oni se oklepajo revizije ustave, ker nimajo ničesar drugega. Ustava ni večna, ni tudi 10 božjih zapovedi. Ko pride čas za revizijo ustave, jo bomo spreminili, kajti ustava ni nad ljudstvom, marveč ljudstvo nad ustavo. Oni, ki že hočejo revizijo, pa bi hoteli odpraviti zakon, ki še ni popolnoma upeljan v življenje. Hočejo, da se vrnemo nazaj k 1. decembru 1918. Tega pa mi nočemo. (Burno odobravanje). Dalje, je nadaljeval govornik, nam dela težave

uradniško vprašanje.

Zame je to vprašanje tako važno kot za druge revizija ustave. Če pridem v parlament, bom delal z vsemi sredstvi na to, da bo to vprašanje prvo na dnevnem redu v novi skupščini. Istotako mi delajo skrb naši invalidi; tudi njim mora država biti pravična. Invalidsko vprašanje je treba čimprej urediti definitivno.

Naglasiti moram — je dejal govornik — da Zagreb ni na pravi poti. Tu se preveč govori v tujih jezikih. To je treba odpraviti na tak način, kakor to delajo Nemci. Če se že govori o hegemoniji, tedaj moram reči, da mi je ljubša srbska nadvlada nego nadvlada nemškega ali madžarskega jezika. (Burno, dolgotrajno odobravanje).

H koncu svojega govora se je dr. Vojnović dotaknil razmer v demokratski stranki in je zaključil svoj govor ob navdušenem aplavzu zborovalcev. Ob 1. uri je bilo zborovanje v največjem redu končano.

Evakuacija tretje cone v Dalmaciji.

Velike slavnosti na Sušaku.

Šnjim zapustile vse kraje v tretji dalmatinski črti in jih točno po dogovorjenem načrtu izročile našim oblastem. — Prevzete se je izvršilo v največjem redu.

Sušak, 5. marca. Predvčerajšnjim sta bila evakuirana Biograd in Novi grad. Na Rjeki so fašisti priredili slavnost povodom obletnice pača proti Zavellovi vladi. Na Sušaku se se včeraj vršile velike slavnosti.

Luje debate o lausannski mirovni pogodbi.

Komunistične demonstracije v Pragi.

Praga, 4. marca. Danes predpoldan so priredili praški komunisti v Sof. jini dvorani protestno zborovanje proti zakonu o zaščiti države. Po zborovanju so hoteli demonstrirati v notranjem delu mesta. Policija je morala z vse silo razkropiti množice, pri tem pa je nastala taka grječa, da je bilo razbitih več izložbenih oken. Policija je aretirala 14 oseb.

BORZA.

Curib, 5. marca. (Zv.) Pariz 32.50, Beograd 5.85, London 25.15, Berlin 0.0236, Praga 15.25, Milan 25.62, Newyork 34.25, Dunaj 0.0074 sedem osmink, žigosane K 0.0075, Budimpešta 0.17 sedem osmink, Varšava 0.012, Sofija 3.10, Bukaresta 2.50.

Luč ob Adriji.

Naše čete so vkorakale v Sušak. S tem je izvršen glavni del rapallske pogodbe. Od črnega dne 11. novembra 1920 do 3. marca 1923 je trajala mučna negotovost. Pogodba, ki jo je naša država sklenila z velikimi žrtvami, pa s poštenim namenom, je bila zgolj žoga na rimskem Quirinalu. Koliko vlad se je medtem izmenjalo v Italiji, a nobena ni imela resne volje, da bi razčistila razmerje z Jugoslavijo in storila to, kar mora storiti vsaka poštena država. Italijanska država je poslala iz svoje notranjosti najhujšega političnega belcebuba in že se je zdelo, da bo rapallska pogodba na Quirinalu moralno raztrgana, toda — italijanski mentalitet pač slika strašne strahove, navsezadnje pa položi orožje pred vsako oviro, kjer bi bilo treba tvegati življenje.

Naš obojni spor z Italijo se tedaj likvidira, četudi pozno. Vzlic temu negotavljam o odkritim zadoščanjem, da iz besed rapallske pogodbe postajajo dejanja. Italija se dobro zaveda, da je rapallska pogodba čin nasilja. Vsa njena politična modrost se v dobi fašistovskega režima suče okoli tega, da povečiča nasilje, posveti pest močnejšega in navdušit svoje množice za "ideale" imperijalizma.

Zaveda se, da je v času politične in socialne samoodločbe zagrešila največji greh proti načelom mazzinijevskega nacionalizma, zato pa skuša popraviti Mazzinija s Mussolinijem, demokracijo z diktaturo, moralno pravo človeka in naroda s pravico pesti in sile. Pustimo jo pri tem; že njeno neuspelo izigravanje rapallske pogodbe je znamenje slabosti in umik v varno zavetje, v senco hobnobnih fraz, ki toliko laskajo italijanskemu temperamentu.

Kakorkoli se zavedamo, da se sedaj le spreminjajo obveze na narodni rani, ki jo je jugoslov. narodu zadal Rapallo, se vendar veselimo, da je na naši prvi trdnjavi tik Reke, pred italijanskimi očmi, sinila luč svobode, ki bo blestela daleč čez Adrijo, v Istro, proti Trstu in dalje.

V času, ko doživlja naša država težke volilne boje, ko se politično-strankarske nasprotja pretiravajo z vročično fantazijo in ko bi nepristransko in trezno misleč človek sodil, da se bomo Jugoslovani pobili med seboj radi te ali one politične formule, v tem času je veselje v Sušaku res prava luč, ki jo gledamo s fito radostjo, kakor gleda potnik razsvetljena okna tihega doma, ko je prehodil dolgo pot po neznanem gozdu.

Svobodni Sušak, naša luč v bližini severne Adrije, naj nam prinese v krik in vik političnega življenja fanfare pravega rodoljubja, naj nam pove, da imamo samo eno dragoceno imetje: svobodo in samo eno svobodo: narodno državo. Vse drugo bo prišlo samo od sebe, če bomo trezni in delavni in če bomo živeli kakor ena družina v eni edini očetovski hiši. Ni ga viharja, ki bi nas mogel uničiti, ako bomo vedeli ohraniti trdne temelje, ki na njih stoni naša država. Naj pride karkoli, brat pomore bratu, vsi smo in bodemo eno, če je naša volja složna in edina.

Naša škrinjica v mariborskem volilnem okrožju je

prva!

Pristopajte k CMD!

Politične vesti.

• Pogajanja z Bolgari V Nišu se vrše te dni pogajanja med našimi in bolgarskimi delegati radi ureditve obmejnih odnosov. Sporazum je bil dostoj dosežen v toliko, da se naše granično črto pomnože in da morejo v slučaju potrebe (ob vpadih bolgarskih četašev) prescopiti tudi na bolgarska tla. Isto pravico imajo v slučaju potrebe tudi bolgarske patrolje. Tudi se je dogovorilo svobodno gibanje naših državljanov na bolgarskem ozemlju, ako imajo tam posestva, in narobe.

Volilno gibanje.

Radikalna polomija v Mariboru.

Izživljan radikalni shod v Kazini. — Ogorčeni klici pristašev vseh strank. — »Atentat« na ministra Stojadinovića. Maribor, 4. februarja.

Včeraj popoldan je prispel semkaj finančni minister in nosilec radikalne liste v mariborskem okrožju, dr. Stojadinović, v spremstvu pokrajinskega namestnika Iv. Hribarja. Pripeljala sta se vsak v svojem salonskem vozu ter odšedla v hotelu »Merano«, kjer je minister tekem popoldneva sprejel razne naročene deputacije kupljencev. Zvečer se je vršil istotam banket, katerega se se udeležili razni novopečeni radikali. To so bile predpriprave za današnji javni radikalni volilni shod v veliki kazinski dvorani, za katerega so delali plačani agenti tudi po mestu pravo cirkuško reklamo. Shod je bil napovedan za 10. uro in res se je pričelo že pred tem časom zbirati pred Kazino polno ljudi, ki so polagoma vstopali in skoro napolnili dvorano, ki pa sicer ni velika. Radikalni voditelji z ministrom na čelu so bili pri pogledu na zbrano množico prav zadovoljni, saj niso vedeli, da to niso njihovi pristaši, ampak samo radovedneži vseh mogočih strank. Prave radikale so tvorili samo Nahtigalovi plačanci, katerih je bilo 20-30. Kmalu po 10. uri je otvoril vitez Grasselli shod ter dal besedo ministru Stojadinoviću, ki je precej mirno in stvarno razložil program radikalne stranke, njeuno predvojno, medvojno in povojno delo ter današnje stanje. Govoril je o veličini in moči stranke ter obljubljal ugodno rešitev vseh naših, pred vsem še finančnih vprašanj, če bodo volilec glasovali v tolikem številu za radikalno stranko, da bo izšla iz volitev ne le relativno, ampak tudi absolutno najmočnejša. Stojadinović je slab govornik, zato se navzoči niso veliko zmenili za njegove besede, ampak so se tiho pogovarjali med seboj. Za Stojadinovića je povzel besedo sreznki kandidat dr. Drnovšek, ter pričel deklamirati svoj govor, katerega se je bajje celo noč na pamet učil. Njegove besede so najprej izzvale smeh, ko pa je govoril, da bo radikalna stranka dobila najmanj 180 poslancev, je nastal v dvorani

splošen krohot. Huda burja pa je nastala, ko je naglasil, da se radikalna stranka briga tudi za delavce, uradnike in kmete. Padali so medklici: »To je laž! V vrstah tam imate samo plačance! Dajte nam raje kruha in ne obljub! Milijone trošite za volitve, mi pa stradamo! itd. Uskok Slanovec, ki je stal sredi dvorane je pričel s pomočjo detektivov, katerih je bilo v dvorani kakih 20, metati posameznike, ki so ugodni. Se večji nemir pa je nastal, ko je naleceval je bilo vedno več in tako je moral dr. Drnovšek hitro končati svoj govor. Tretji je govoril na to bivši komunist Nachtigall, ki je trdil, da je radikalna stranka edina, ki lahko izboljša žalostni položaj delavstva. Njegovih besed pa ni nihče več razumel, živžganje, kričanje in krohotanje je bilo tako veliko, da je zaglušilo vsako govornikovo besedo. Se večji nemir pa je nastal ko je med splošnim kričanjem vpil Nachtigall, da bo radikalna stranka, če bo treba, izvedla svoj program tudi z bajoneti. Navzoči so kričali: »Fuji! Izdajalec! Plačanec! Kaj si govoril pred dvema mesecema? Kje je tvoj socialni program? itd. Proti govorniku se je razen par plačancev postavila vsa dvorana, tako da bi bil hotel napraviti red. To pa ni bilo mogoče in zato je bil Grasselli prisiljen ob 11. uro shod zaključiti. Dr. Pfeifer in Hribar, ki sta tudi nameravala govoriti, nista govorila. Grasselli je izjavil, da mora minister Stojadinović v Mursko Sobotno in da radi tega shod zaključuje, v resnici pa je bil vsled nemira k temu prisiljen. Navzoči, med katerimi je bilo največ socialistov, narodnih socialistov, pa tudi več klerikalcev in demokratov, so na to med splošnim kričanjem in smehom odšli na Stolni trg ter v Gledališko ulico, kjer sta čakala na ministra in njegove spremljevalce dva avtomobila, zastražena od cele trupe detektivov, policistov in orožnikov. Ko je prišel iz Kazina minister Stojadinović, je nek mladenič, ki je stal v bližini, segel v žep po cigaretno dozo, v tistem trenutku pa sta ga že zgrabila dva detektiva ter ga preiskala, misleč, da je hotel izvršiti atentat na ministra. Vsled strahu je padla mladeniču doza s cigaretami na tla in ko je ljudstvo to opazilo, je nastal ponovno silen krohot. Tako se je odigral v Mariboru prvi radikalni shod, ki bo najbrže tudi zadnji. Minister Stojadinović se je na tem shodu lahko prepričal, kako trdno stoji radikalna stvar v Sloveniji in koliko upanja je, da bo »zmagala. Radikalni listi pa bodo gotovo poročali o sijajnem shodu.

Pisalni stroji „Continental“

Ant. Rud. Legat, Maribor

Slovenska ulica 7. 425 Telefon št. 100.

Mario Mariani:

In vas ni bilo.

(Iz knjige »Lacrime di sangue« (Krvave solze). Prevel: Ado Makarovič.)

Sedaj je oni čas daleč, tako daleč. Zdi se mi, kakor da mi je zvonila v sreu dneva in večerna Ave Marija. Zdi se mi, da nisem bil nikdar daleč od vas. Skoro po enem letu sem našel zopet sladkost vašega pogleda, blisk vašega smeha, gorkoto vašega mesa. Nikdar nisem bil daleč od vas.

Sedaj sem zabil vse. Še ste tu okoli mene. Kakor veneč mojega čela ste. Kakor oblačilo moje duše. Kakor koža, ki pokriva moje meso. Danes kakor kdaj prej, kakor vedno. Vse sem pozabil. In zdí se mi, kakor bi ne bil nikdar daleč od vas. In vse sem zabil.

Na dolge napore; sopenja v strahetah in studu; počasne mrzlice noči v ckopih (v mrazu, zajednem od večnih snegov); krhke, zlomljene kosti; na sanje, junški delirij naskoka.

Na dolgočasje brezkončno v brezkončnih puščavah moje samote. smrt, ki je bivala v njej, smrt povsed pričujočo: nad mano, pod zemljo, spradaj, zadaj, ob bokih: ure, dni, tedna, mesece.

Na živo meso tovarišev, raztrgano, krvavo po trnjevih grmah kamenju,

Na mrtvo mešo tovarišev, usmiljeno zbrano v plašč.

Na vse sem zabil. Sedaj je vsa to daleč!... Dolg triletni sen. V sanjah smo morali prehoditi rdeč, omotičen pekel, da smo vzcveteli v življenje. In šli smo skozenj. Dršč svoje življenje stisnjeno med zobmi, s stisnjenimi čeljustmi, da nam ne uide in ne zapusti našega telesa, ne plemenit kup umazanih cunj na solnčni belini v dražčem brenčanju strastnih muh.

Ker umre tako junak za domovino, za ne sežigamo več na dišeči armadi. — V daljnih časih je bila grmada, v daljnih časih je bil plamen!...

Pozabil sem že vse. Strahoto in stud. Ker ste ve sedaj tu okrog mene, v zlati pajčevini življenja, in me gugate v sladkosti svojih vlažnih očih, in mi režete živce s svetlim nožem svojih smehov, in mi požete v sneh pesmi, dobrikojače in otožno očitajoče, pesmi vaših glaskov, zlatih in srebrnih, glaskov, ki se vračajo razjedat srce v vetru spomina. O, va ste sedaj tu okrog mene. Svoje prste vpletate v moje hrapave prste, srkati mi dajejte rdeče cvetke svojih ust, zastrupljate mi možgane s parfumom Atkinsona in Cotyja, sedaj ko ste tu.

Sestrice plavolaske, sestrice rjavolaske, sestrice male, zastrupljate mi kri z vonjem svojega umitega mesa, slajšega

Podkupovanje na debelo. Radikalni poglavarji v Mariboru so hoteli povodom prihoda fin. ministra Stojadinovića pokazati njemu Potemkinove vasi radikalne moči v Mariboru in so zadnje dni napeli vse sile, da bi s podkupovanjem prečebili zase obrtnice: oziroma njihove voditelje, da bi se prodali in izdali svojevega kandidata Rebeka. Lenti so se najprej tajnika obrtnega društva Kenda, katerega so hoteli speljati na red s tem, da so mu obljubili zastaviti svoj vpliv na merodajnih mestih: za pokritje deficita obrtne razstava. G. Kenda je pa videl, da je ta obljuba Blažev žegen ter da bočejo radikalei samo izrabiti to vprašanje, da prislepajo nekaj obrtniških glasov. G. dr. Pfeifer je pa šel celo tako daleč, da je predsedniku Slov. obrtnega društva G. Novaku obljubljal 25.000 Din., ki bi jih izplačal do 10. marca, če se udinja radikalnim priganjačem. G. Novak ga je primerno očel o politični značajnosti in poštenosti. Gospodje radikalei, večje obljube in vaš denar pri poštenjakih ne zaležejo.

Obrtniški kandidat g. Ivan Rebek je imel v sredo zvečer volilni sestanek na Polzeli, v četrtek pa v Braslovčah. Oba sta lepo uspela in bode se zlasti obrtnitvo z vso silo zavzelo za Rebekovo izvolitev.

Volilnega shoda demokratske stranke v Radvanju se je vkljub nalivu, ki je bil najhujši ravno ob začetku zborovanja, udeležilo toliko volilcev, da je bila obširna soba v gostilni Pšunder čisto polna. Shod je otvoril nadučitelj g. Knaflič ter predlagal za predsednika shoda posestnika g. Jožeta Glaserja, kar so vsi odobrili. Govornik dr. Reisman je v skoro dvehurnem govoru razpravljajal predvsem o bistvu politike, parlamentu, nalogah poslancev ter o bližnjih volitvah. Navzoči so bili večinoma delavci, kmetje in obrtniki. Nekaj klerikalcev je v začetku ugovarjalo izvajanjem govornika, ki pa jim je dal na medklice tako stvarna pojasnila, da so potem z ostalimi vred odobraval njegova izvajanja in je najinteligentnejši med njimi glasno rekel: jaz sem klerikalec, toda »Stražinega« psovanja ne odobravam, najmanj pa to, da se odgovorni urednik štiti z imuniteto. Navzoči so zlasti tudi priznali, da imajo volitve le tedaj kak pomen, če se podpira močno stranko, ki bo lahko prevzela tudi vlado in zlasti vrgla korupcijo radikalcev. Na podlagi računanja, so vsi videli, da more to težko nalogo izvesti edino demokratska stranka, ki ima v mariborskem okraju na svoji listi res nesebične, ugledne in zmogljive politike.

V Šmarskem okraju se je vršil v nedeljo 4. t. m. sestanek zaupnikov v Meštinju in volilni shod v Šmarja pri Jelšah. Na obeh so govorili kandidata gg. Puklavca in Malgaj ter urednik Spindler. Ljudje uvidevajo vedno bolj potrebo in važnost stvarnega gospodarskega dela v bodoči narodni skupščini ter smatrajo baš g. Puklavca za edinega pravega zastopnika šmarskega okraja. Samostojneži, ki so pri zadnjih volitvah kar sipali obljube, so v okraju doigrali,

nego vsak parfum. Atkinsona ali Cotyja. Sedaj, ko ste tu. In za vas sem vse pozabil. Strahoto in stud svojih trb dolgih, mučnih let, ko me je valonila vojna, ko me je ukladila smrt, ko sta me ukladila — o moja plaha duša — žrtev in junaštvo. Vse sem pozabil sestrice male. Samo nekaj nisem mogel pozabiti: te strahote: vas ni bilo.

In to, da nisem imel vas nas je tlačilo in žgalo bolj nego glad in žeja, napor, smrt. In to, da ni bilo vas, je bila naša prava vojna, vojna z našim ubogim mesom, ki ki vas je obupno klicalo, tudi na sneženih posteljah, na posteljah trnjevih, granitnih, blatnih, krvavih, na posteljah smrti.

Vedno smo vas klicali, vedno obupajoče; ko so škrtale kosti v breznoh nočeh v strašnih sanjah, ko je telo dalje trpelo. Na dolgih pohodih, ko nam je bila duša v grlu, smo se pritoževali v agoniji, v naskoku, z ggranjem, s hropenjem. Ko je bolelo življenje skoro kakor smrt, v zmrzlinen čakanja — med napadom in nasprotnim napadom — po hodnikih bolnic, z razbijajočimi senet v mrzlici in od delirija obrnjenimi možgani. Vedno smo vas obupno klicali, sestrice male. In vas ni bilo.

Samo zato ne moremo pozabiti strahote in studa, samo zato: ker vas ni bilo.

Ko se je smehljaj april med popjem,

V Svečini se je vršil zaupni sestanek Somišljeniki se udeleža nedeljskega javnega shoda v Sv. Juriju ob Pesnici.

Paški in ornoški okraj in volitve. V teh dveh okrajih so se poskusili preteklo nedeljo Radičevci, narodni socialci in »Napredna kmečkoobrana zveza«. Po zaupnem sestanku v Središču v soboto zvečer sta govorila v nedeljo v Ptuj v društveni hiši (za Narodni dom se je prej oglasila narodno socialistična stranka) sreznki kandidat Lovro Petrovar in nosilec liste dr. Kukovec ter predsednik oblasne organizacije dr. Lipold pred 200 zborovalci. Popoldne je zboroval tudi na Dornovi še Lovro Petrovar z velikim uspehom, dočim se je naročnim socialceni shod ravno tam izjalovil. Govor dr. Kukovca objavimo v naši četrtkovi izdaji, ker bode kažipot celi stranki o današnjem položaju.

Dnevna kronika.

— Zakon o prisilnem zidanju bodo dobili tudi na Češkoslovaškem. Zakon je precej podoben jugoslov. zakonu o stavbni dolžnosti.

— Princ kot poulični agitator. Francoske oblasti v Essenu so aretirale nemškega princa Friedricha Wilhelma Lippe, ki je v družbi drugih nemških nacionalistov agitiral za upor in razgrajal po ulicah.

— Papež potuje v Lurd. Papež je izjavil v razgovoru s francoskimi škofi, da še vedno ni opustil misli, obiskati prejkomogoče mesto Marijnih čudežev, Lurd. Politični krogi si to izjavo tolmačijo po svoje: kot papežev migijaj, naj bi se čimbolj pospešilo zblizžanje med Quirinom in Vatikanom, ker papež ne more iz Rima, dokler ga veže znano prokletstvo Pija IX.

— Medzavezniška invalidska razstava se vrši v aprilu 1923 v Gentu v Belgiji. Udeležbo se je tudi jugoslovska in češkoslovska invalidska udruženja.

Dopisi.

Izpod Pohorja. Radi lanske suše mora kmet letos prodati marsikatero živinčič, katero bi v interesu svoje kmetije krvavo rabil. Mesarji in prekupeci švigajo od hiše do hiše in obljublajo naravnost sramotne cene. Konečno pa pride resnični -kupec, ki kupi od zbeiganega ljudstva živino tuintam za polovico resnične vrednosti. Svojm priganjačem, ki so skoro vselej navadni postopači, pa pizča za njihovo Judežvo delo velikodušno par kronic. Ker so mariborski mesarji skoraj vsi intimni prijatelji Žebota, se lahko iz tega sklepa, kakšen prijatelj kmetov je dični Žebot. Pes naš ne more biti mačka, kakor mačka nikdar ni bila pes. Kdaj pa je še glasilo klerikalcev »Stražar«, »Slov. Gospodar« pisale kaj proti največjim izkoriščevalcem kmeškega ljudstva?

Iz okolice. Prijatelj lista nam piše: Včeraj sem bil na sejnu v Mariboru. Tam sem opazil, da gre kupčija samo med

cvetlice, med grmičjem divjih zeli, smo čakali, da se nam prikaže bel metulj tlančne obleke, in plavolas glavic, in mlad, jasen smehljaj — na easti, vijolič — se navzgor, v mešanico zelenja in neba... A se je prikazala smrt.

Peli smo ponoči v barakah. Ne o vojni in smrti, vedno o ljubezni in o vas.

»E nata in quel boschetto vicino alla marina...«

Bil je večer in po hribih se je izprehajala svetla luna, in zvezdice so ji dvorile lesketaje: večer je bil, in vas ni bilo.

»Sopra i monti, sopra i monti che noi saremo...«

In bili smo na hribovih — divji grabeni razkaševanih pozvojev — mžeje v vojni so jih razdeli v svojih pobedah in jih oblekli v trnje — in trgali smo nisinke, za vas, ko se vrnemo. A vas ni bilo.

»Sal parte di Bassano noi ci diam la mano...«

Šli smo čez letvni most v Passano, kjer se je sprehajala nekdaš ljubezen beneških deklet, zcaloč se v zelenih Brentinih vodah, a beneških deklet ni bilo več.

Bil je topot čevljev alpineev, ki so šli proti Grapi, ovenčani v eksplozijah. — in sikanje topovskih krogel, ki je orihajalo z visokih planot. Bila je smrt, in vas ni bilo.

Mihel Zevaco:
Markiza Pompadour.
Zgodovinski roman. — Poslovenila
Rosandra.
(Dalje.) (43)

Zid je bil debel kakih osem čevljev, dvojna vrsta debelih železnih palic je pač ovirala vsak poskus bega. — Zrak in luč sta le težko prihajala v celico. — Vitez ni niti opazil vseh teh malenkosti prvega dne vhoda v Bastiljo, — ni videl vso grozoto tega živega groba. — Ni ne jedel ne pil, — vlegel se je bil na trdo ležišče in začel misliti na njo! — Vsa njegova sreča je bila v ti besedi! V njegovi cvetni mladosti dvajsetih pomladi je srce odprto le velikim, plemenitim čustvom. — vsa bodočnost se mu dozdeva jasna in sinja kot pomladni dan. — v ti starosti je pač ljubezen prvi in največji edini gospodar srca in razuma. — Kaj pomeni tudi največja nesreča, ako srce trpi v žalosti, obupu, — da se ni ljubljeno od one, katero se ljubi. — Vitez d' Assas je ljubil plamen svoje ljubezni z isto silo, kot če bi bil že leta zaljubljen. — Poznal je sicer Ivano le malo ur, — šele tistega jutra je zvedel njeno ime in že se je njena krasna podoba izklesala v srcu mladega viteza, in njeno ljubljeno ime mu je prišlo na ustnice vsak hip, kot one krasne pesmi, katerih se ne more pozabiti. — Vitez d' Assas je bil izmed onih redkih plemenitih značajev, ki v svoji ljubezni dajo vse, — celo srce brez najmanjšega pridržka in za zmiraj! — Kdo drugi bi si pač mislil: »Če ona poroči drugega. — če ne ljubi mene, — si hočem iztrgati to ljubezen iz srca, — skušati, truditi se, da pozabim!« On je pa le priprosto pripoznal, da bode ljubil deklico celo svoje življenje, da ne bo nikoli iztrgal iz svojega srca te

ljubezni do dražestne mladenke iz goljave pri Romitoriju. — Vedel je, da za njega ni več druge ljubezni na svetu, da je njegovo čustvo večno in neomajano. — A umel je tudi, da ga bode ta ljubezen umorila. — Kje, kedaj, kako? — O tem ni niti pomisljal. — Umorila ga bode ta ljubezen! — To je bilo vse, kar je vedel. — Prvi in drugi dan ječe je minil v popolni pobotosti. — A če je tudi bil vitez v starosti globokih čustev, je bil tudi v starosti, ko življenje valovi v žilah, — ko je volja, ljubezen do življenja močna, silna! — Tudi njegov značaj že sam ob sebi bojevit in pogumen, gotovo ni mogel dolgo časa prenašati ječo brez upora. — Začel si je sicer dopovedovati, da ker ga Ivana ne ljubi, je pač brez važnosti, kako, kje in kedaj umre in da je slednjič smrt v Bastilji ravno taka, kot kje drugje. — In pa tudi, — Bastilja mori hitro! — V potrebi bi pač še on samo pomagal smrti, — ječi. — Jednega ali drugega dne bi začel groziti gubernerja. — Tedaj ga bi prenesli v podzemeljsko celico, kjer se soliter lahko grabi z lopačo, — kjer se v treh mesecih gotovo postane jetičen, v jedno onih celic, ki sprejme živega človeka, a ki vrne mrljača! — Potem pa se je zbudila v njegovem srcu vroča jeza, — čutil je, da bi taka smrt ne bila vredna ne njega samega, ne nje! — Hotel, želel si je umreti, — ali v prostosti, — pri belem dnevu, — pred njenimi očmi! — Ko so se ga lotevale te misli, je začel hoditi po celici kot divja zver. — ki išče izhoda. — Stresal je železne palice, butal ob vrata, — kričal in upil je, rjovel, a vse zastoj. — Potem pa si je v svojih mislih storil vprašanje, na katero ni vedel odgovora. »Zakaj sem pravzaprav zaprt na Bastilji? — Zakaj so me areturali? — Kaj sem vendar storil?« — Vprašal je ječarja, ki mu je prinašal

vodo in kruh, — zakaj je zaprt, a ječar mu je odgovoril, da se ne sme govoriti z jetniki. — Hotel je govoriti z gubernerm, ali le-ta je imel pač važnejše opravke, kot prihajati in poslušati jetnike v Bastilji. — Čimbolj je vitez d' Assas umreval svoje stališče, tembolj je zgubljal upanje, da bi še kedaj gledal pristo, svitlo luč solnce, — a toliko bolj je pa rasla v njemu tudi želja po prostosti. — Napadi onemogle jeze in čbupa so se menjavali s popolno pobotostjo. — In ponavljal si je: »Da me več ne ljubi! — naj si bode, — ne zahtevam, da bi me ljubila! — Ali to, da je ne bi smel več videti, to je pregrozno. — Hočem jo videti; le še enkrat raj jo zrejo moje oči, — potem umriem rad! — Da, da, še jo moram videti, za vsako ceno, na vsak način. — Začel je torej premišljati, kako bi pobegnil, — ali — kmalu se je prepričal, da je nemogoče, če mu ščodovit slučaj ne pomaga. — Predno bi le mogel napraviti kak izvedljiv načrt, bi gotovo potekla leta in leta! — Ali živeti do takrat, ne da bi jo videl, — ne to je nemogoče. — In smrtna tesnoba se ga je lotila, ko je vedno le v jedni misli, v obupu, da jo ne bo več videl, spoznal, da bode v svoji fiksnih ideji postal še celo blazen. — Odločil se je tedaj za prostovoljno smrt. — Ali ko je ravno premišljal sredstva, da izvede svojo namero, so se odprla vrata njegove celice in nepoznan mož je vstopil. — Ječar je ostal od zunaj. — Neznanec se je približal, medtem je pa d' Assas vstal in ježno gledal vsiljivca. — Vsedel se je prišlec na trinožnik, se skrivnostno nasmehnil, položil prst na usta v znak molka in polglasno rekel: »Prinašam vam novice od Ivane!« —

main l' Auxerrois, — in sicer isti trenutek, ko je Ivana zapazila Ludvika XV. na balkonu Louvreja, — omedlela in padla gospodu de Tournehem v naročje, — isti trenutek, ko je d' Assas opazoval prizor naslonjen na neko drevo. — Deset korakov od njega je stal mož, ki pa se je skrival med pestro, rado vedno množico, a opazoval vse, kar se je godilo na trgu. — Opazil je kralja na balkonu in se zórnzil, — opazil Ivano, ki je pogledala proti balkonu s pogledom ljubezni in čbupa. — Stisnil je pesti v hipni jezi! — A istočasno je zgledeal tudi viteza d' Assasa. — Z naglico in prisotnostjo duha — ki sta bili po bni lastnosti neznanca — je le-ta gledal viteza — opazoval njegove poteze, — simpatično zunanost, — mlad, ognjevit, — a žalosten. — Bral je neznanec v divnih potezah kot v odprti knjigi, — najčistejšo ljubezen, najsmolettjši pogum, strašen obup. — In lahen usmev mu je lušknil preko obraza. — »Glej, glej!« — je zašepetal. — »Glej, to je pa dobra poteza v moji igri, — karkiro si nisem pričakoval. — Ej, še se bo dalo urediti zadevo, samo časa ne smemo zgubljati.« — In s klobukom v roki, z usmevcem na ustnih, se je hotel približati vitez. — se birače, in — za en korak, ki ga je bil Al v istem trenutku je videl približati stril proti vitezu, se je hitro umaknil tri nazaj. — Vitez je bil aretiran in v kočiji odpeljan proti Bastilji. — Medtem ko je hotel razočarani nevoljro oditi, — pa je gospod Jakob zapazil grofa du Barry, ki je polglasno govoril z policijskim častnikom. — gospodni Berrrer. — Opazil je tudi, da du Barry sledi kočiji z vitezom, in videl je na tem obrazu zadoščeno sovraštvo, — kakor je na obrazu mladeniča bral temni obup. — (Dalje prih.)

Perlo, 2595 78-26
klobuke
dežne plašče,
čevlje, gamaše, dežnike, palice, ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri **JAKOB LAH,** Maribor, Glavni trg 2
V Mariboru, dne 3. marca 1923.

Razpis.
Posojilnica v Mariboru razpisuje iz Dijaške ustanove Feliksa in Pavline Ferk osem ustanovnih mest in sicer po štiri za visokošolce po . . D 1.500 in za srednješolce po D 750
Pravico ustanove imajo:
a) v prvi vrsti zapustnikovi oziroma njegove so-proge Pavline, roj. Menhart sorodniki slovenske narodnosti obojega spola in sicer dokler študirajo v Mariboru. Sorodniki morejo postati deležni te ustanove ne le kot gimnazijci (oziroma vseučiteljski), temveč tudi na drugih srednjih šolah, na kaki kmetijski šoli ali učiteljski do konca študij ali naukov, bodisi trgovskih ali obrtnih;
b) v drugi vrsti so prosilci člani rodbine Konrada Mejavšek iz Reke pri Hočah ter rodbine Jožefa Jug v Rušah pod enakimi pogoji kakor ad a);
c) v kolikor ni prosilcev sorodnikov, morejo postati deležni dijaki in dijakinje slovenske narodnosti na mariborskih srednjih šolah in učiteljski oziroma na vseučiljski in sicer v prvi vrsti sinovi ubogih učiteljev in nadarjeni sinovi kmečkih rodbin, prednost imajo dijaki pristojni v sodnem okraju Sv. Lenartskem v Slovenskih Goricah; če takih ni iz vsega glavarstva mariborskega, potem šele vsi drugi.
Dijaki in dijakinje, ki uživajo te štipendije, se morajo zavezati po možnosti vračati te podpore v ustanovni fond te ustanove.
Prosilci naj vložijo svoje prošnje za podelitev ustanove do
21. marca 1923
pri Posojilnici v Mariboru, Narodni dom. Prošnje morajo biti opremljene s spričevalom o dobrem šolskem napredovanju in znanju slovenskega ali kakega drugega slovanskega jezika, domovnico, ubožnim listom in pri sorodnikih še z rodovnikom.
459 Za ravnateljstvo: Dr. Franjo Rosina l. r.

Nagradna tekma.
Katero prednost daje naša „BERSON“ gumi napetnikov in „BERSON“ gumi polpatlov?
Valjen obljubljenost katero uživa naša gumi napetniki, leker tudi gumipolpatli dala nam je povod, da za najboljše odgovore na gornje vprašanje raspisemo sledečo nagrado:
1. nagrada 2000 Dinara
2. nagrada 1000 Dinara
3. nagrada 500 Dinara
30 nagrad po 100 Dinara
50 nagrad po 50 Dinara
Odgovori se z točno naznako imena in točno adresse pošiljalca nastavljajo do 15. aprila t. l. na naslov: **BERSON Kaučuk d. d. Zagreb, Vilsonov trg štev. 7.**
Odgovore bode prosodil eden jury reklamnih strokovnjakov, a imena nagradjenih se bodo naznanila v dnevnikih.
BERSON Kaučuk d. d. Zagreb, Vilsonov trg 7.

Mala oznanila.
Zmožna prostevodne monterje za zgradbo nadzemlj-ske električne napeljave sprejme elektrarna Fala, Maribor, Aleksandrova cesta 14. Pis-mene ponudbe s prepisi spri-čeval in dokazili o dosedanem poslovanju z navedbo staro-ti na gornji naslov. 447 2-2
Zemljepis Oražen za srednje sole, dobro ohranjen, želim kupiti. Ponudbe pod gornim naslovom na upravo. 443 2
Večja prazna soba s uporabo kuhinje se išče v podnajem. Ponudbe pod „Uradnik“ na upravo. 441 2-1
Sprajmeta se dva dijaka na stanovanje in hrano. Na-slov pove uprava lista. 436
Na prodaj vila z velikim vrtom. Stanovanje kupca takoj na razpolago. Mejna ulica 38 437

Lepo mebirana
soba
Priporoča se:
Rajko Zotter
krojač za gospode in dečke
MARIBOR
Pristan štev. 6, I. nadstropje
(pri Dravi). 413

1^a Portlandcement
dobavlja 293 8-8
„Gradivo“, trgovačko društvo Zagreb
Bogovičeva ulica 3.
Brzojavi: Gradivo. Telefon 555.